

Gemeente Bergambacht

Burgerparticipatie

Februari 2007

Status: notitie seniorenconvent

Mevr. mr.drs. E.J. Karman-Moerman

Hoofdstuk 1   Inleiding

Burgers meer betrekken bij gemeentelijke aangelegenheden, is één van de aspecten die duidelijk naar voren kwam in de eind vorige raadsperiode (december 2005) gehouden enquête onder raadsleden en college. Zowel in de reacties op deze enquête als in de werkbijeenkomst eind januari 2006, gaven veel raadsleden aan dat de betrokkenheid van de burger bij gemeentelijke aangelegenheden nog veel te weinig is.

Daarna kwam dit onderwerp naar voren in het Visiedocument Bergambacht, welke is vastgesteld door de 'oude' raad, in februari 2006.

En na de gemeenteraadsverkiezingen werd de term 'burgerparticipatie' gebruikt in het collegewerkprogramma (2006-2010). Tevens werd aandacht hiervoor gevraagd tijdens de begrotingsbehandeling in november 2006.

Het seniorenconvent heeft de afgelopen maanden ook over dit onderwerp gesproken en aangegeven het onderwerp burgerparticipatie wat meer te willen uitwerken. Gevraagd is om een korte notitie waarin mogelijkheden geschetst worden om met burgers van de drie verschillende kernen in gesprek te gaan.

In hoofdstuk 2 worden diverse gemeentelijke documenten aangehaald die aandacht besteden aan dit onderwerp.

In hoofdstuk 3 wordt dieper ingegaan op het begrip burgerparticipatie en de aanverwante begrippen, zoals burgerinitiatief en worden de mogelijkheden geschetst in het kader van burgerparticipatie in gesprek te gaan met de inwoners van Bergambacht.

Hoofdstuk 2   Diverse gemeentelijke documenten

Zoals in het vorige hoofdstuk al kort aangegeven, is in diverse gemeentelijke documenten al aandacht besteed aan het onderwerp "burgerparticipatie". In de komende paragrafen wordt beschreven in welke vorm hierover geschreven is en in welke documenten.

§ 2.1   Evaluatie Dualisme: Betrokkenheid van de burger bij de lokale politiek

Onder de raadsleden en collegeleden is in december 2005 een enquête verspreid. In 2006 zijn de resultaten van deze enquête verspreid en eind januari 2006 werd er een werkbijeenkomst gehouden.

In sept. Notitie n.a.v. enquête +werkbijeenkomst besproken met fractievez'z's nieuwe raad.

Invoering van het dualisme heeft niet vanzelf geleid tot grotere betrokkenheid van burgers bij het gemeentelijke beleid.

Als de betrokkenheid van de burger gemeten wordt via de belangstelling op de publieke tribune bij de raads- en commissievergaderingen, dan is deze betrokkenheid in absolute zin niet verbeterd. Op de publieke tribune worden bij vergaderingen weinig tot geen nieuwe gezichten gezien. Slechts een handjevol "oude getrouwen" zit er altijd.

De betrokkenheid van de burger is wel verbeterd in de mate waarin de burgers betrokken worden bij verandering/vernieuwing van de eigen leefomgeving. Een goed voorbeeld hiervan zijn de leefbaarheidsdiscussies in Ammerstol. Hoewel dat niet direct een verdienste van het dualisme wordt gevonden, aangezien voornamelijk het college en de ambtenaren hier meer op ingespeeld hebben.

Er waren in de raadsperiode 2002-2006 veel informatie- en inspraakbijeenkomsten. Deze werden goed bezocht en kregen van de burger een goede waardering.

De situatie in Bergambacht kan als volgt geanalyseerd worden:

De burger is voornamelijk betrokken, indien het onderwerp de burger interesseert c.q. zijn/haar eigen leefomgeving betreft.

Eén van de redenen om het dualisme te introduceren was het ontbreken van herkenbaarheid van de lokale democratie voor de burger. In de gemeente Bergambacht is de relatie burgers – raadsleden bepaald niet slecht. Zo bleek ook uit het burger tevredenheidonderzoek. Alle raadsleden en collegeleden hebben hun lokale wortels in de gemeente.

Toch worstelt de raad met de vraag hoe meer burgers bij besluitvorming te betrekken.

Voortvloeiend uit bovenstaande analyse zouden de volgende aanbevelingen c.q. beslispunten gedaan kunnen worden:

- De raad zou bij kaderstelling meer de tijd kunnen nemen het maatschappelijke middenveld te betrekken. Meer (structurele) hoorzittingen houden.
  - Inloopavonden organiseren, bijvoorbeeld iedere 'vrije dinsdag' per maand
  - De Inspraakverordening meer onder de aandacht van de burger brengen
  - De raad moet minder vergaderen (evt. afschaffen commissies) en meer de straat op.
- De raad moet interactief gebruik website stimuleren

§ 2.2 Visiedocument Bergambacht; “Bergambacht en zijn visie”

In de raadsvergadering van 21 februari 2006 heeft de toenmalige raad het visiedocument “Bergambacht en zijn visie” vastgesteld.

In dit visiedocument staat op bladzijde 18 dat Bergambacht een gemeente dient te zijn die:

- burgerparticipatie hoog in het vaandel heeft staan, en
- de dienstverlening aan de burgers als één van de meest essentiële taken beschouwt

De visie van Bergambacht (bladzijde 38) is daarom; een gemeente waar burgerparticipatie en informatie hoog in het vaandel staan en de dienstverlening serieus wordt genomen.

§ 2.3 Collegeprogramma: Burgerparticipatie en communicatie

In het collegeprogramma 2006-2010 staat in hoofdstuk 2 het volgende geschreven:

Burgerparticipatie

Het betrekken van de burgers bij de voorbereiding en uitwerking van plannen, binnen van tevoren duidelijk geformuleerde randvoorwaarden, is één van de belangrijkste middelen om de burgers meer te betrekken bij de gemeentelijke besluitvorming. Dit moet zoveel als mogelijk is via een interactief proces plaatsvinden.

Daarnaast zullen er bewonersbijeenkomsten georganiseerd worden, om een gedegen contact tussen inwoners en het gemeentebestuur tot stand te brengen en te houden. Uitgangspunt: informatie uitwisselen en meedenken.

Communicatie

Burgerparticipatie kan alleen slagen als de communicatie vanuit de gemeente adequaat en up-to-date verstrekt wordt. De huidige communicatiemiddelen (gemeentepagina in huis-aan-huis blad, publicatieborden en website) voorzien aantoonbaar in de behoefte.

- Er moeten goede toegankelijke informatiepunten komen in de drie kernen, waar (lokale) overheidsinformatie wordt aangeboden.
- De gemeentelijke website zal de komende jaren steeds meer moeten kunnen worden benut voor het digitaal aanvragen en opvragen van gemeentelijke producten.

Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	bedrag	dekking
2.1 Burgerparticipatie	X	X	X	X	X	2006/2007: €20.000 p/j rest: P.M.	2006: personeelsreserve 2007: nieuw beleid
2.2 Website		X	X			P.M.	P.M.
2.2 Informatiepunten		X				€15.000	nieuw beleid

Hoofdstuk 3   Theorie: burgerparticipatie en burgerinitiatief

\$ 3.1 Burgerparticipatie leidt tot draagvlak

Wat leeft er bij de burgers in de gemeente Bergambacht? Hoe kan van deze kennis gebruik gemaakt worden?

Burgers laten participeren in het beleid is in veel gevallen niet gemakkelijk. Beleidsthema's zijn complex van aard en slechts enkele deelnemers praten mee.

"Burgerparticipatie biedt naast de mogelijkheden tot versterking van de democratie ook voordelen voor onder andere agendering, voorbereiding, besluitvorming, uitvoering en de evaluatie van beleid. De voordelen zijn: impuls voor bestuurlijke vernieuwing, acceptatie door participatie, de kwaliteit van beleid verbeteren met de belanghebbenden, en effectief gebruik maken van de kennis en de creativiteit van de burgers."

Burgerparticipatie (of bewonersparticipatie) kan op verschillende manieren plaatsvinden: van goed en tijdig informeren, tot raadplegen en advies vragen, of de rol van meebeslissers en coproducent van beleid. Het betrekken van burgers bij de formulering en uitvoering van plannen vergroot de kwaliteit. Het leidt tot een groter draagvlak en verkleint de kloof tussen organisaties en burgers. Burgerparticipatie is een voortdurend proces met belanghebbenden, op basis van duidelijke afspraken en concrete stappen. Communicatie speelt in dat proces een belangrijke rol.

Het doel van burgerparticipatie kan zijn;

- kwaliteit vergroten
- draagvlak voor een plan of beslissing creëren of versterken
- burger tot bondgenoot maken
- imago gemeente versterken

\$ 3.2 Volksvertegenwoordigende functie van de raad

De raad is het volksvertegenwoordigende orgaan in de lokale democratie. Belangrijk in het duale stelsel is dan ook de volksvertegenwoordigende rol van raad en raadsleden. In deze functie houdt de raad zicht op de lokale gemeenschap en de gevoelens en opvattingen van burgers, signaleert problemen, onderkent beleidsmogelijkheden en onderhoudt contact met maatschappelijke organisaties.

Versterking van de volksvertegenwoordigende functie is dan ook een van de doelstellingen van het dualiseringsproces. Lokaal moeten gemeenteraden hun eigen weg vinden, omdat in de Gemeentewet - en in andere wetten - nauwelijks kaders en middelen zijn opgenomen waarmee de raad inhoud kan geven aan zijn volksvertegenwoordigende functie.

In Bergambacht wordt door raadsleden op verschillende wijze invulling gegeven aan hun volksvertegenwoordigende functie, door bijvoorbeeld lidmaatschappen van of contacten met verschillende maatschappelijke organisaties. Er zijn echter ook verschillende mogelijkheden om burgers bij de ontwikkeling van beleid te betrekken (burgerparticipatie, burgerinitiatief, vormen van interactief beleid) en daarmee de volksvertegenwoordigende functie te versterken.

\$ 3.3 Rol van de raad richting de Burger

Tijdens de begrotingsraad in november 2006 is door de fracties aangegeven de burgers meer te willen betrekken bij gemeentelijk beleid. Zo ontstond het idee om een manier te gaan zoeken om meer contact met de burger te maken. Belangrijk hierbij is de discussie van wie is de burger en wat is onze rol als raad richting burger en hoe kunnen we deze vorm en inhoud geven vanuit de raad?

Dit betreft dus niet de rol die je als politieke partij kunt vervullen. Maar het is de bedoeling dat we als raad geheel over ideeën praten en ons ook vooral afvragen waar we een gemeenschappelijke behoefte aan hebben en of er verbetermogelijkheden c.q. uitdagingen voor ons liggen

Hoofdstuk 4   Uitwerking in Bergambacht

\$ 4.1   Burgerbetrokkenheid en burgerparticipatie

De invoering van vormen van burgerparticipatie (behalve het spreekrecht) is niet wettelijk voorgeschreven, maar afhankelijk van lokale politieke besluitvorming. Omdat in verschillende gemeenten de mogelijkheden voor burgerparticipatie nogal eens verwarrend naast elkaar worden gezet, is te pleiten voor een integrale en heldere lijn in deze.

Het gaat daarbij om de volgende onderwerpen betreffende burgerparticipatie:

1. Spreekrecht (in raad+commissies);
2. Burgerinitiatief (\$ 4.2);
3. Burgerparticipatie in raadscommissies (burgerleden);
4. Inspraak(verordening);
5. Interactieve beleidsvorming (\$ 4.3);
6. vergaderen in een dorpskern (\$ 4.4);
7. bezoeken van dorpskernen (\$ 4.5);
8. organisaties uitnodigen (\$ 4.6);
9. Meldpunt Woonomgeving (\$ 4.7);
10. Babbelbox (\$ 4.8) en
11. Dorps/kernraad/dorpsplatform (\$ 4.9)

Van belang is dus de onderlinge relatie tussen de verschillende vormen van burgerparticipatie in kaart te brengen voordat aan nieuwe instrumenten wordt vormgegeven. Hierbij zou de raad samen moeten optrekken met het college.

\$ 4.2   Burgerinitiatief

Het burgerinitiatief stimuleert medewerking van burgers bij de beleid- en besluitvorming door de gemeenteraad. De burger kan onderwerpen die de raad volgens hem niet heeft opgepakt, onder bepaalde voorwaarden alsnog op de raadsagenda plaatsen.

Het burgerinitiatief wordt geacht de vertegenwoordigende rol van de raad te versterken, omdat de raad signalen uit de samenleving kan vertalen in concrete voorstellen. Het burgerinitiatief maakt het mogelijk dat niet alleen raadsleden signalen uit de samenleving vertalen, maar biedt burgers zelf ook de gelegenheid om voorstellen bij de gemeenteraad in te dienen.

Tijdens het VNG-congres op 7 juni 2000 moedigde toenmalig minister de Vries van BZK de gemeenten aan om het burgerinitiatief in te voeren zodat burgers een extra kanaal hebben om de representatieve democratie te beïnvloeden als verbindingsschakel tussen participatieve en representatieve democratie. In vervolg daarop is in 2001 een modelverordening burgerinitiatief verschenen, waarvan gemeenten bij de invoering hiervan gebruik kunnen maken. In deze modelverordening zijn ook voorwaarden en nadere spelregels omschreven voor het gebruik van het recht op burgerinitiatief.

Gemeenteraden kunnen op basis van hun verordenende bevoegdheid zelf beslissen of het burgerinitiatief al dan niet wordt ingevoerd en op welke wijze.

- Besluitvorming voorbereiden over een eventueel in te voeren recht op burgerinitiatief in de gemeente Bergambacht. Alle voor- en nadelen moeten eerst uitgewerkt worden en ook voor welke onderwerpen kan dit mogelijk zijn.

\$ 4.3 Interactieve beleidsvorming

Interactieve beleidsvorming beoogt kennis en steun te verkrijgen van betrokkenen bij beleidsproblemen waarvan de overheid op voorhand niet weet - of nog niet wil bepalen - hoe zij ze moet oplossen. Gemeenten passen zeer verschillende vormen, termen en invullingen toe van interactieve beleidsvorming.

Interactief beleid kan dienen als mogelijke ondersteuning voor de vertegenwoordigende rol van de raad. Maar interactief beleid hoeft niet altijd de zware aanzet die in verschillende beleidsvoorbereidende trajecten daaraan gegeven wordt. Dit kan ook heel goed door betrokken organisaties, bewoners of instellingen te betrekken in een visievormende discussie rond een onderwerp. Dit kan door in een raadscommissie de betrokkenen uit te nodigen om deel te nemen aan die discussie. Een voorbeeld is het uitnodigen van diverse belanghebbenden om te een reactie te geven op de Evaluatie Kadernota Wonen in de commissie Grondgebied.

Zo kan de inbreng van burgers breder zijn dan bij alleen gebruik van het spreekrecht en kunnen gezichtspunten van buiten de raad en het college in een vroeg stadium in de discussie betrokken worden. Dit is ook wat het collegeprogramma beoogd met burgerparticipatie, nl. burgers betrekken bij de voorbereiding en uitwerking van plannen. Een goed voorbeeld hierbij is de WMO-bijeenkomst gehouden in mei 2006, waarbij allerlei instanties tegelijkertijd aan tafel zaten en hun inbreng konden geven.

De uiteindelijke besluitvorming (ook over de kaderstelling) is uiteraard aan de raad.

Voorwaarde is echter wel dat raadsleden beseffen dat controle door de gemeenteraad en burgerinvloed op de voorbereiding van beleidsbeslissingen allebei institutionele voorzieningen kunnen zijn die elk op een eigen wijze kunnen bijdragen aan de democratische controle op het geprofessionaliseerde bestuur van college en gemeenteamtbanen.

- Daartoe is wel nodig dat raadsleden zich bezinnen op de rol die zij willen spelen bij interactieve beleidsprocessen.

\$ 4.4 Vergaderingen houden in de drie dorpskernen

Af en toe komt het onderwerp "vergaderen op locatie" weer naar voren. Hiermee wordt bedoeld het houden van de vergaderingen van de raad en/of commissies buiten het gemeentehuis en dan met name in de kernen Ammerstol en Berkenwoude.

In de afgelopen 5 jaar is het één keer voorgekomen dat er vergaderd is buiten het gemeentehuis. In september 2003 zijn de drie commissievergaderingen resp. op dinsdag in Berkenwoude en op woensdag in Ammerstol gehouden. Het was min of meer een gedwongen uitwijken naar een andere locatie, aangezien de raadzaal werd gerenoveerd.

Praktisch gezien bleek er heel wat werk in het organiseren te zitten en het kostte nogal wat. Denk alleen maar aan het huren en plaatsen van microfoons en geluidsapparatuur.

Velen zijn er geen voorstander van om op locatie te vergaderen, vanwege het vele werk, de kosten en de verwarring bij de burgers

De voorkeur gaat toch uit naar het vergaderen in de raadzaal van Bergambacht.

\$ 4.5 Het bezoeken van de drie dorpskernen door de raad

Nu vergaderen op locatie niet de optie is en de vergaderingen dus in het gemeentehuis gehouden zullen blijven worden; hoe bereikt de raad dan de burger? De publieke tribune heeft tijdens de raad- en commissievergaderingen nauwelijks publiek. Duidelijk is dat er alleen meer publieke belangstelling is, wanneer er punten op de agenda staan waar burgers (individueel) belang bij hebben.

Diverse malen is door het seniorenconvent de wens geuit om weer eens bijeenkomsten in een van de dorpskernen te houden à la de leefbaarheidsbijeenkomsten die een jaar of vijf geleden gehouden werden in Ammerstol en Berkenwoude.

De wens om een bijeenkomst in een dorpskern te houden, zou niet alleen voor Ammerstol en Berkenwoude moeten gelden, maar evenzeer voor Bergambacht. Op die manier hebben alle inwoners de gelegenheid mee te praten over hun eigen dorpskern.

Het zou dan gaan om het organiseren van drie bijeenkomsten, in elke kern een keer. Tijdens het houden van dergelijke bijeenkomsten zou men kunnen evalueren wat er tot nu toe tot stand is gekomen in de dorpskern en wat niet. En tevens kunnen vragen aan de burgers wat er nog zou kunnen gebeuren.

Mogelijke opzet voor de dorpskernbezoeken zou kunnen zijn:

- Ammerstol in half april 2007, locatie "Het Gebouw"
- Berkenwoude half juni 2007, locatie "CC De Zwaan"
- Bergambacht half september 2007, locatie "De Waard"

Uitnodigingen kunnen dan gestuurd worden aan:

- aankondiging in Het Kontakt
- aankondiging op de gemeentelijke website
- melden via posters op diverse locaties in de dorpskern

- Hierbij moet de raad zich goed afvragen wat het doel is van dergelijke bijeenkomsten en het beoogde effect.

\$ 4.6 Het uitnodigen van organisaties

Tevens zou de raad/het college met elkaar kunnen besluiten om naast bovengenoemde vormen van participatie, een aantal organisaties apart uit te nodigen. Deze organisaties zouden in een commissievergadering of in aparte informatiebijeenkomst uitgenodigd kunnen worden.

Een mogelijke opsomming (met dank aan Gerjo) zou kunnen zijn:

- SWOB
- Clientenraad
- Winkeliersvereniging
- Onderwijs
- ANBO/PCOB
- Vluchtelingenwerk
- Vrouwen van Nu
- Rabobank
- Sportverenigingen
- Gebruikers van De Waard
- Waterschap
- Boerenvereniging
- Voedselbank
- Gehandicaptenraad
- Kerken
- Dagopvang Schoonhoven/Bergambacht

- Het gevaar bij het uitnodigen van organisaties is, is dat niet alle organisaties een uitnodiging ontvangen. Er moet dus wel heel goed gekeken worden naar de lijst met alle genodigde instanties.
- Daarnaast is de vraag wat bindt deze organisaties met elkaar? Of worden ze allen apart uitgenodigd?

\$ 4.7 Meldpunt Woonomgeving

Om de dienstverlening richting burgers te verbeteren en beter en sneller te kunnen inspelen op meldingen van calamiteiten, heeft de gemeente het telefonisch Meldpunt Woonomgeving geopend. Dit is een speciaal nummer dat 24 uur per dag bereikbaar is. Defecte straatverlichting, overlopende riolen, verzakte stoeptegels, overhangende takken, niet gelegeerde afvalcontainers of omgewaaide bomen. Op deze manier kunnen ook buiten

kantooruren en in het weekend spoedeisende calamiteiten doorgegeven worden. Het gaat regelmatig over gevaarlijke (verkeers)situaties die snel verholpen / opgelost moeten worden.

\$ 4.8 “Babbelbox”

Een heel andere mogelijkheid om de mening van de burgers te weten te komen, is gebruik te maken van een machine, de “Babbelbox” genaamd. Wellicht bekend van het NCRV-programma “Man bijt hond”.

Deze babbelbox kan geplaatst worden op een centrale plaats in een van de drie dorpskernen. Na afloop kan de raad/college met elkaar de dvd met opnamen bespreken en eventueel gebruiken c.q. uitwerken.

Op deze manier kan de raad/het college te weten komen wat inwoners van Bergambacht vinden van bijvoorbeeld een nieuw verkeersplan of de leefbaarheid in hun dorpskern.

\$ 4.9 Dorps/kernraad/dorpsplatform

Het instellen van een Dorps/kernraad/dorpsplatform (hierna: “dorpsraad”), is ook een vorm van burgerparticipatie. Dit voorstel van Gerjo is in het seniorenconvent van 16 januari 2007 besproken. Uit de reacties van de andere fractievoorzitters bleek dat hier weinig tot geen animo voor is.

Een dorpsraad is ook meer een extra bestuurslaag en past niet in het rijtje van de participatiemiddelen die hierboven in \$ 4.2 tot 4.8 zijn geschetst. Daar gaat het meer om incidentele vormen die ingezet kunnen worden en waaraan alle inwoners mee kunnen doen c.q. aan deel kunnen nemen. Bij een dorpsraad wordt meer gedacht aan een structurelere vorm, waarbij het de vraag is of de daaraan deelnemende burgers ook echt de inwoners van hun kern vertegenwoordigen.

Hoe nu verder?

- In het seniorenconvent zal men n.a.v. de notitie het doel en de middelen m.b.t. burgerparticipatie moeten vaststellen.
- Vervolgens per vorm/middel bekijken hoe e.e.a. georganiseerd of geïmplementeerd moet/kan worden (een aantal middelen wordt reeds gebruikt in Bergambacht, dan bekijken hoe het nu gebruikt wordt en wat voor verbetering vatbaar is).
- De rol van afd. Communicatie is hierbij van belang.

Naslagwerken:

- Vernieuwingsimpuls: “Handreiking Burgerinitiatief; geactualiseerde handreiking met voorbeelden uit de praktijk, 2004”
- Website: www.actieprogramma.nl
- Visiedocument van Bergambacht; ” Bergambacht en zijn visie”, vastgesteld in de raad van 21 februari 2006
- Collegewerkprogramma Bergambacht, 2006-2010
- Gemeente Eemmond: Startnotitie Burgerparticipatie, april 2003